

sjónarmið

Tormóður Dahl, ídnaðarráðgevi

Tollur á rávørum, byggiltifari, maskinum v.m. til ídnaðin í Føroyum

Í skrivi hin 25.02.80 til lögtingið, fíggingarnevndina og landsstýrið mótmælti ídnaðarlagið/stovan uppskot landsstýrisins um ætlaðu nýggju tollhækkanina. Víst varð m.a. á, at varð uppskotið samtykt vildi tollhækkanin eftir bert einum ári koma uppá tilsamans 7%, og at ein slík hækkun fór at hava við sær, at føroyski útflutningsídnaðurin og tann at honum knýtti tænastríðnaðurin varð væl minni kappingarføru.

Í viðmerkingunum til hetta skriv sigur ídnaðarmálaráðharrin — sambært grein í Sosialinum 1. mars í ár — at sannleikin er beint tvørturímóti:

»Kappingarferið hjá føroyska ídnaðinum er styrkt, við tað at innflutningsgjaldið hækkar...»

— stendur at lesa í yvrikskriftini til nevndu grein. Ídnaðarmálaráðharrin

má eyðsæð hava mis-skilt skriv ídnaðarlagins og skal tí stutt verða roynt at lýsa nærri nakrar av teimum fyrri ídnaðin skaðiliga avleiðingar av tollhækkanini, ið sipað varð til í mótmælinum.

1. Tænastríðnaðurin knýttur at útflutningsliðunum

Hesin ídnaður merkir tær mongu skipa- og bátasmiðjur, verksmiðjur, mæk. verkstaðir og lutvis snikkaravirkir og byggivirkir, ið fyrri ein stóran part eru treytað av umbygging, umvæling, nútíðansgerð v.m. av okkara fiskiferum, fiskavirkjum og øðrum virkjum knýtt at útflutningsliðunum.

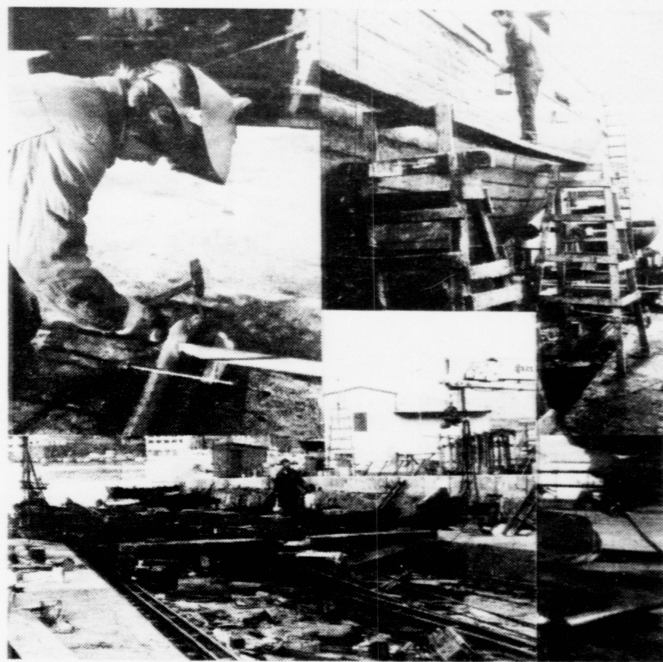
Taka vit her sum dømi okkara fiskiskip, so sigur tað seg sjálvt, at tá ið tollurin stóðugt hækkar

— og 7% er veruliga nógv eftir bert 1 ári — á øllum tilfari, maskinum og øðrum lutum, so verður tað samsvarandi dýrari at umvæla, umbyggja og nútíðansgera okkara skip í Føroyum, við tí úrsliti at skipini heldur fara til onnur lond at fáa hesar ábætur gjørdar.

At eisini okkara fiskavirkir, ja, øll framleiðsluvirkir yvirhøvur, verða minni kappingarfør, tá ið hægri tollur verður lagdur á byggiltifar, maskinur, amboð v.m. skuldi eisini verið lætt at fata. Ílgurnar verða stærra og við teimum: rentu- og avskrivningarbyrðurnar.

2. Útflutningsídnaðurin, ið er treytaður av innfluttari rávøru

Eisini her skuldi tað sagt seg sjálvt, at tá ið prisurin á tí innflutta rávøruni

Avgjaldshækkanin upp á 7 pst. eftir einum ári fær ávirkanin á tænastríðnaðin, sum er knýttur at útflutningsliðunum í nógvum førum.

hækkar vegna innflutningsstoll, so fer eisini prisurin á tí lidnu vøruni at hækkast — t.v.s. vit verða minni kappingarfør við lond, ið framleiða somu vøru.

3. Framleiðsla til heimamarknaðin

Tað er á hesum øki — og bert hesum — at kappingarferið í ein vissan mun kann verða styrkt við tað at innflutningsgjaldið hækkar. Grundgevingin er hon — sum eisini ídnaðarmálaráðharrin nevnr — at taka vit ta innflutta (útlandsku) lidnu vøruna, sum okkara ídnaður skal kappast við her heima, so verður tollurin goldin eftir tí henda lidna vøran kostar. Fyri somu lidnu føroyskt framleiddu vøru verður bert goldið tollur av rávørunum (og

ikki av arbeiðslønunum). Sostatt vil føroyska virkið hesum viðvíkjandi hava ein ávísan fyrirmon, men tá er ikki hædd tikin fyrri, at framleiðslukostnaðurin í Føroyum verður dýrari vegna hækkaða tollin á framleiðslutólum, byggiltifari o.s.fr. (sjá pkt. 1).

Samantikið hevur tí ídnaðarlagið/stovan rætt tað í nevnda mótmælisskrivi verður sagt: »Tjakast kann sjálvandi um, hvørji árin tollhækkanin kann hava á tær fyrirkur, ið bert framleiða til tann part av heimamarknaðinum, ið ikki í størri mun er knýttur at útflutningsliðunum. Men at henda hækkun vil gera okkum væl minni kappingarfør á marknaðinum uttanlanda er eyðsæð.»

Tað vil vera ógvuliga torført at gera eina haldgóða metan av tí týðningi ein so stór tollhækk-

an sum 7% eftir bert einum ári fer at hava við sær fyrri føroyska vinnulívið og samfelagið í síni heild. Yvirhøvur er framleiðslustrukturin á okkara virkjum ógvuliga veikur, og tað er tí neyvan galið at siga, at í dag liva tær flestu ídnaðar-, handverkara- og tænastríðsfyrirkur úr hondini í munnine. Meginparturin av teimum hevur eisini minni enn 8—9 ár á baki og er sostatt enn í grulvugarðinum.

Við teimum nýggju toll-lógunum, ið nú eru (verða?) framdar eftir minni enn einum ári, eru settir so dyggilgir kílir millum tøy hjóli, ið skulu dríva okkara framleiðandi vinnu á landi, at vandi er fyrri stórum bakkestum sum tíðin líður. Og hvør skal tá gjalda hesi? — Fiskivinnan?

Tormóður Dahl

SU um uppskotini at broyta pristalsskipanina:

Samsvara ikki við javnaðarhugsjónina

Uppskotini mugu broytast í samráð við fakfelagsrørsluna sigur SU í mótmæli, sum varð sent Føroya Javnaðarflokki mikukvældið. Í mótmælinum verður sagt:

»Sosialistiskt Ungmannafelag hevur á fundi í dag viðgjørt uppskotini

hjá landsstýrinum, sum eru til viðgerðar í hesum døgum.

Samtykt varð serstakliga at mótmæla uppskotunum um broyting í pristalsskipanini. Vit meta hetta uppskot at vera eitt so stórt afturstig fyrri lóntakararnar, at tað ikki er í samsvar við grunnsjónarmiðini hjá javnaðarflokki-

inum at ganga við til hesar broytingar. Talan er jú bæði um at taka framtíðar tollhækkingar úr pristalinum og eisini at skerja dýrtíðarviðbótina munandi, soleiðis at hon verður verri enn sjálvst tann skipan, sum varð samtykt í 1974. Verður hetta uppskot framt koma lóntakarar at fáa í endurgjald 60 oyru

fyrir hvørji 3 stig pristalið fer upp. Hetta svarar til eitt dýrtíðarendurgjald uppá 52%, ið kemur soleiðis fram:

1% prishækking gevur í endurgjald 20 oyru: 3855 oyru — 0,52%.

Vit kunnu nevna, at tá núverandi pristal tók við 1. juli 1975, var endurgjaldið 60 oyru av eini

tímaløn uppá kr. 20,77 ella ein samsýning uppá 96%. Men við teirri skipan, sum var undan hesari, t.v.s. áðrenn 1. juli 1975, vildi endurgjaldið fyrri dýrtíðina hóast alt verið 58%, og tað fekk enn tá endurgjald fyrri hvørt einstakt stig pristalið fór upp.

Tí vilja vit mæla frá, at

hesi uppskot verða samtykt, og um pristalslóg-gávan skal broytast, meta vit tað vera neyðugt at henda broyting í nógv stærra mun verður lagd eftir áhugamálu lóntakaranna. Vit meta tað eisini vera neyðugt at evt. broytingar verða gjørdar beinleiðis í samráð við fakfelagini.